

A poc a poc es van reconeixent els drets dels soldats

Desgraciada 'mili'

Un estrany suïcidi, un braç mal reimplantat i dues tenebroses actuacions judicials no són arguments de ficció, són històries reals del servei militar explicades pels seus protagonistes.

Aquests dies s'ha celebrat a València el judici contra un caporal de l'exèrcit que presumptament va causar la mort a un recluta, després de forçar-lo de manera sàdica a fer un sobreesforç desmesurat. L'any passat, 177 soldats van perdre la vida arreu de l'estat espanyol mentre realitzaven el servei militar. No és que la *mili* hagi esdevingut especialment perillosa, sinó que cada vegada es coneix més el que allà passa, gràcies, per exemple, a entitats com l'Asociación para la Defensa del Soldado a Madrid o Informació per a la Defensa del Soldat a Barcelona. EL TEMPS presenta quatre casos d'irregularitats en el servei militar —explicats tres d'ells per implicats directament— que mostren un grau diferent de gravetat, ja que van de la tragèdia a gairebé la comicitat —en un cas afortunadament resolt— passant pel drama. Els quatre casos tenen en comú, però, la irracionalitat, la deixadesa i la prepotència amb què actua sovint l'estament militar envers els civils que s'hi incorporen.

El cas de José Ignacio Bríos Chanca passarà a la història dels accidents de la *mili* com un dels més misteriosos i inexplicables. El seu estrany i mai no provat suïcidi és l'única explicació dels militars, però és refusada per la seva mare i també per un militar expert, ja retirat, a qui la mare del malaguanyat José Ignacio, Pilar Chanca, va anar a consultar.

Pilar Chanca és de Sant Sebastià però viu a Benidorm. Des d'aquí recorda el seu fill: "Era un noi ple de vida, no tenia mai depressions ni prenia drogues i tenia il·lusió per les coses. A més, no li feia por res, fins i tot havia treballat de paleta en un 20è pis". L'entusiasme i vitalitat d'Inaki també es manifestaven en el seu desig de fer el servei militar. La senyora Chanca ens diu com ella volia que el seu fill es lliurés de fer la *mili*: "Jo volia amb tota l'ànima que no hi hagués d'anar, i fins i tot vaig moure papers, però ell no hi estava d'acord, em deia

A la chica que
cavtivó mi corazón
de su fiel y eterno
amor.

T'ESTIMO

MAITE ZAITUT

José Ignacio Bríos, poc després de fer-se la foto se suïcidava.

que tenia moltes ganes d'anar a fer el servei i penso que potser era per uns amics que tenia i que s'esperava trobar-los a la *mili*. Al final, tots van anar a destinacions diferents".

Inaki —com sa mare li deia— només va estar 30 dies en el servei militar, 10 dels quals els va passar a casa seva; va marxar el 30 de novembre del 1988 i va morir el 30 de desembre del 1988 a la caserna de Lorca (Múrcia). El noi, que aleshores tenia 18 anys, no expressava els primers dies cap inquietud respecte al seu servei, aparentment tot anava bé,

segons Pilar Chanca: "Estava content i fins i tot em deia 'Jefa, ¿que te explico?'. Si hagués tingut ganes d'oblidar el que feia a la caserna, no m'hauria explicat al cap de deu dies d'haver començat que bé que s'ho passava al camp de tir". Això era al principi. Més tard, Pilar Chanca recorda que Inaki li va parlar, d'un alferes, "Mare, m'ha posat l'ull a sobre". "Jo no vaig saber què volia dir amb això però em va dir que aquest alferes els havia obligat a dutxar-se amb aigua freda després de córrer. Bé, ja sé que no té res d'estrany, però és que quan havien acabat de córrer els va fer vestir i posteriorment desvestir-se de nou per anar-se a dutxar, vaja, per fer la punyeta". Quan va tornar a casa, l'Inaki va agafar una febrada i va haver d'estar-se tres dies al llit.

Al cap d'uns quants dies d'aquest incident, que en aquell context es podria qualificar d'insignificant, Inaki moria per dos trets de bala a la boca dins d'un dels lavabos de la caserna, Pilar Chanca ho troba incompreensible: "Li faltava només una hora per tornar-se cap a casa una altra vegada i feia poc m'havia trucat dient que per reis volia uns texans, fins i tot me'n va especificar la marca, el meu fill no es podia haver suïcidat". L'explicació oficial del tràgic incident va anar de la següent manera: José Ignacio netejava la seva arma junt amb altres companys i, en un moment donat, va demanar permís per anar al lavabo, el noi es va emportar el seu fusell i es va disparar els dos trets. Però l'aspecte del cadàver i altres circumstàncies fan pensar que la versió oficial només es limita a tapar uns altres fets ben diferents.

Segons Pilar Chanca: "Jo vaig parlar amb un militar retirat i em va explicar les incongruències, com per exemple, que està taxativament prohibit anar amb armes als serveis i que un noi que porta tan poc de temps fent la *mili* no pot tenir accés a armes de foc real. ¿És que

J. M. Jiménez, caporal acusat per maltractar i causar la mort al recluta Francisco Fernández.

ningú no el va veure? ¡Impossible! Va demanar permís a un superior. ¿D'on va traure les bales? Jo no vaig veure el cadàver, però em van dir que el meu fill presentava dues grans esgarrapades, una a cada costat de la cara i tenia un blau a l'ull com si li haguessin donat un cop de puny. Aquí va passar alguna cosa que mai sabrem". La mare d'Iñaki va fer saber el que pensava als militars de la caserna: "Quan vaig anar a veure els comandaments, semblaven un ramat de llops i, pel que deien i la forma en què ho deien, jo notava que s'havien après la lliçó de memòria. Ara, els vaig dir ben clar que tot el que deien era mentida. Un em va dir amb cinisme que havia estat un fatal accident que ves que hi faríem".

Pilar Chanca té ara el cas en mans d'un advocat de la seva ciutat natal, Sant Sebastià, però tampoc no té massa confiança que s'esclareixi el cas en el futur, ella només repeteix que un noi amb ganes d'anar a la *mili* i de caràcter fort no pot suïcidar-se amb només 20 dies de vida a la caserna.

"¿COM ÉS QUE T'HAN POSAT EL BRAÇ?"

Aquesta és la intel·ligentíssima pre-

gunta que li van fer uns metges de l'exèrcit a Francisco José García Burruaza, un noi de Mataró que va perdre el braç en l'accident d'un comboi militar el juny del 1988. Tot i que el braç li va quedar totalment seccionat de la resta del cos, una intervenció a temps va aconseguir la reimplantació i es va eliminar el perill de rebuig.

Francisco José, que tenia 18 anys en aquell moment, no recorda l'accident: "Anàvem a fer una instrucció a Viella i jo portava quatre mesos i mig a la *mili*; no hi estava a gust però tampoc amargat, de l'accident no en sé res, devia anar dormint, ¡encara sort!". El patiment per a Francisco José va començar passada la primera etapa del xoc: "En un primer moment els militars em van donar suport, em visitaven i els metges es van portar molt bé tant els de Tremp com els de Sabadell; ara, després m'han deixat abandonat, ¡així de clar! No tinc dret ni a una pensió extraordinària. Al principi, molt de sabó per quedar bé i després fora".

Francisco José rememora amb especial tristesa els comentaris que li van fer els metges del tribunal mèdic militar que el va examinar passat un temps de l'accident, un d'ells li va prendre el pols pel

canell del braç reimplantat i va exclamar "¡Si circula la sang!". Davant d'aquesta afirmació el soldat de Mataró encara es pregunta si eren realment metges aquells individus. Altres frases dels metges d'aquest tribunal també són prou eloqüents: "Tu ets el noi famós de Sabadell" o "jo no sé com és que t'han tornat a posar el braç". Francisco José confessa que el seu pensament en aquells moments no només va ser el de sorpresa per les paraules dels metges sinó també una certa por, "vaig pensar que encara m'agafarien mania i me'n farien alguna".

El sorprenent tribunal mèdic no li'n va fer cap, però sí que va enviar els expedients mèdics de Francisco José a Madrid, al Ministeri de Defensa, des d'allà li han enviat una carta dient-li que podrà treballar. Ell no hi està d'acord: "Els metges de Sabadell em van dir que el meu braç esquerre, del qual em van prendre 10 centímetres, només podrà ser un punt de suport però mai un membre operatiu. A part, pateixo altres seqüeles com una gastritis que encara em dura i que m'obliga a anar molt amb compte amb el menjar, vaig també al psicòleg i a rehabilitació des de fa dos anys". Francisco José no ho té fàcil, l'any pas-

Considerando que en el presente caso las lesiones sufridas por el interesado no son causa de inhabilitación absoluta para cualquier profesión u oficio, en los términos del citado artículo 52 del R.D.L. 670/87.

Procede la finalización del expediente declarando no haber lugar a fijar pensión extraordinaria al Soldado D. FRANCISCO JOSE GARCIA BURRUEZO por las lesiones sufridas durante la prestación de su servicio militar

Els metges militars no saben com havia recuperat el braç J. J. García i tanmateix no creuen que tinga dret a pensió.

sat va morir el seu pare i fa dues setmanes ha sol·licitat a l'Ajuntament de Mataró un quiosc de periòdics que ell veu com a possibilitat futura de treball, però de moment encara no li han dit res. A diferència d'Inaki, Francisco José va voler lliurar-se de la *mili*, ho va aconseguir però massa tard i a un preu massa alt.

FOTUT I PAGAR EL BEURE

Josep Antoni Tortosa va haver de fer, com tots els que han estat xofers a la mili, "feinetes" extres per als comandaments. Quan ja portava un temps a la *mili*, això era pel juliol del 1987, aquest jove valencià destinat a Còrdova va haver de portar el gendre d'un tinent general a casa. Una vegada el va haver deixat i tornant cap a la caserna, va tenir un accident de cotxe. La causa va ser la pluja i el mal estat de la carretera ja que Josep Antoni es caracteritzava per ser un conductor més aviat prudent. Resultat: una forta commoció cerebral i un mes a l'hospital, més tard, quan encara no feia un any que s'havia incorporat a files va tornar cap a casa. "En l'accident solament vam prendre mal jo i una altra persona que venia en sentit contrari, però va tenir ferides molt lleus de les quals es va recuperar".

La sorpresa va venir quan, l'any 1988, Josep Antoni Tortosa va rebre una carta del jutjat que li deia que tenia només cinc dies per abonar 2.305.000 pessetes a l'estat en concepte dels danys que havia causat al vehicle que conduïa i a altres vehicles que es van veure implicats en l'accident. Josep Antoni se'n va sortir només parcialment: "Em van fer el judici i em van trobar autor d'una falta d'imprudència simple que no d'un delic-

te, però em feien pagar igualment, en concret 1.139.310 pessetes, eren massa diners". Però el tema més important no és la quantia sinó el fet que se l'obligués a pagar, això era una injustícia i no perquè ho digués el que la patia. Les ordres del Ministeri de Defensa de 15 de gener del 1979 i de març del 1984 diuen en els seus articles 1 i 8 que el Ministeri es farà càrrec de les despeses en cas d'accident de circulació tret que els conductors haguessin incorregut en una negligència o delictes greus. Així, a Josep Antoni, que només tenia una falta d'imprudència li toca, de manera justíssima, pagar com si hagués comés un delictes de gravetat.

Però l'odissea de Josep Antoni no acabà aquí: "Em van embargar el Seat Ibiza que m'havia comprat i un velomotor Puch. Jo havia escrit cartes exposant la meua situació i com si res, fins que fa un mes o dos em vaig assabentar que anaven a subhastar els meus vehicles a Sevilla justament aquesta mateixa setmana. Finalment, i quan estava a punt de perdre'ls, l'oficina del defensor del soldat em va impulsar a divulgar el meu cas a l'opinió pública i els vaig poder recuperar". L'absurd va cedir lloc a la lògica i Josep Antoni va recuperar el que era seu. Va costar.

EL PES DEL PASSAT

El darrer cas que exposem no prové, com els anteriors, de testimoni directe, el protagonista està empresonat des de fa tres setmanes i les persones responsables d'ell no estan en condicions de fer declaracions. No obstant això, Informació per a la Defensa del Soldat ens ha explicat l'afer, recollint declaracions del mateix implicat, Jaume Rovira Viñals,

un noi de 20 anys de Montgat.

Els fets van passar el 17 de maig de 1989 a l'Hospital Naval de Cartagena, Jaume Rovira hi estava ingressat quan l'alferes Francisco Bolarin entrà a la sala, acompanyat de membres de la policia naval, l'alferes va provocar verbalment Jaume Rovira i fins i tot el va colpejar a la cara amb una porra. El noi de Montgat s'hi va tornar i en aquell moment va ser detingut pels policies navals. Segons els informes militars, Jaume Rovira va dir-li "fill de puta" i "me cago en ton pare" a l'alferes. De moment, això no va anar més lluny i al cap d'un mes de l'incident, Jaume Rovira va ser exclòs del servei militar per motius purament mèdics.

Al cap de nou mesos i quan probablement ja havia oblidat aquell afer, Jaume Rovira va ser detingut i empresonat. A hores d'ara es troba a la la Trinitat de Barcelona en presó preventiva i pendent de consell de guerra. A banda de l'esmentat incident, l'acusació parla de dues citacions que li havia fet el jutjat territorial número 21 i que, suposadament, Jaume Rovira va ignorar, circumstància que l'acusat ha negat rotundament.

Costa de creure com un individu malalt en el llit d'un hospital s'aixeca per agredir perquè sí un superior, si no és com a resposta a una agressió prèvia. En tot cas, si els tribunals el troben culpable, Jaume Rovira podria ser condemnat a una pena que oscil·la entre 3 mesos i 1 dia i 3 anys. Informació per a la Defensa del Soldat ha assumit la defensa de Jaume Rovira, per ara tot continua igual i si el judici va tan de pressa com l'acusació, encara haurem d'esperar molt de temps per a conèixer el desenllaç.

Albert Punsola